

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Τομέας Ειδικών Πιστοδοτήσεων και Κοινοπρακτικών Δανείων

«Χρηματοδότηση επενδύσεων ΑΠΕ και ειδικότερα Αιολικών Πάρκων στο νέο περιβάλλον της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας»

Αθήνα 2018

Μέρος Α

- Εθνική Τράπεζα – Απολογιστικά στοιχεία χρηματοδότησης ΑΠΕ
- Απολογιστικά στοιχεία χρηματοδότησης ΑΠΕ
- Καθεστώς Feed in Premium – Ανταγωνιστικές Διαδικασίες

Μέρος Β

- Project Finance
- Συνοπτικοί Όροι Χρηματοδότησης ενός ΑΠΕ

Μέρος Γ

- Ανταγωνιστικές Διαδικασίες - προκλήσεις

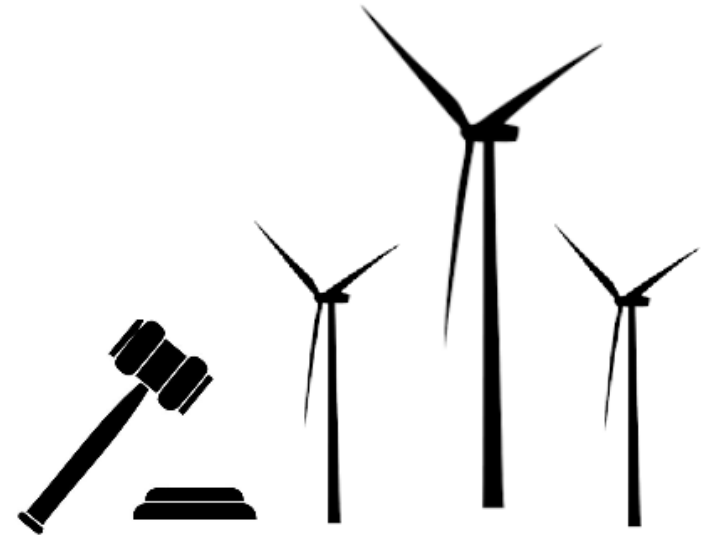
Α. Εθνική Τράπεζα – Απολογιστικά στοιχεία χρηματοδότησης ΑΠΕ

Πιστοδοτικές Υπηρεσίες ΑΠΕ

- Ειδικών Πιστοδοτήσεων και Κοινοπρακτικών Δανείων
- Τραπεζικής Μεγάλων Ομίλων και Διευθύνσεων
- Τραπεζικής Μεσαίων Επιχειρήσεων

Χρηματοδοτήσεις ΑΠΕ

- Αιολικά Πάρκα: 1179 MW συνολικού επενδυτικού κόστους € 2 δις (σημερινός δανεισμός 0,7 δις)
- Φωτοβολταϊκά Πάρκα: 357 MW συνολικού επενδυτικού κόστους € 0,4 δις (σημερινός δανεισμός 0,1 δις)
- Λοιπές Τεχνολογίες: 98 MW συνολικού επενδυτικού κόστους € 0,35 δις (σημερινός δανεισμός 0,08 δις)

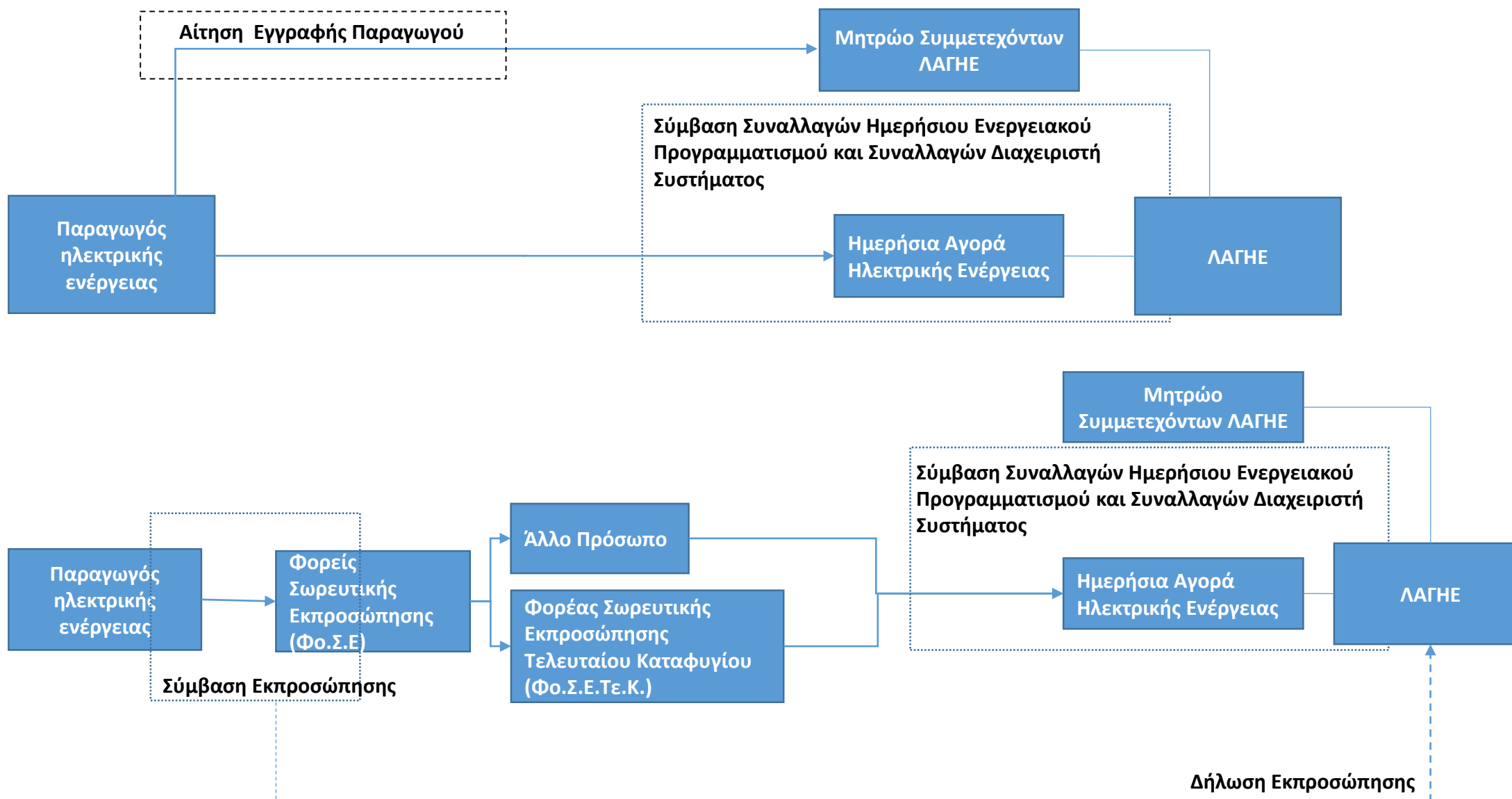

A. Καθεστώς Feed in Premium – Ανταγωνιστικές Διαδικασίες (1/3)

- Ανταγωνιστικές Διαδικασίες για τις Τεχνολογίες:
  - Αιολικών Πάρκων με ισχύ > 3 MW
  - Φωτοβολταϊκών Πάρκων
- Εξαιρούνται οι τεχνολογίες:
  - Μικρών Υδροηλεκτρικών Σταθμών
  - Βιομάζας (ή βιορευστά)
  - Βιοαέριο
  - Ηλιοθερμικοί σταθμοί
  - Γεωθερμικοί σταθμοί

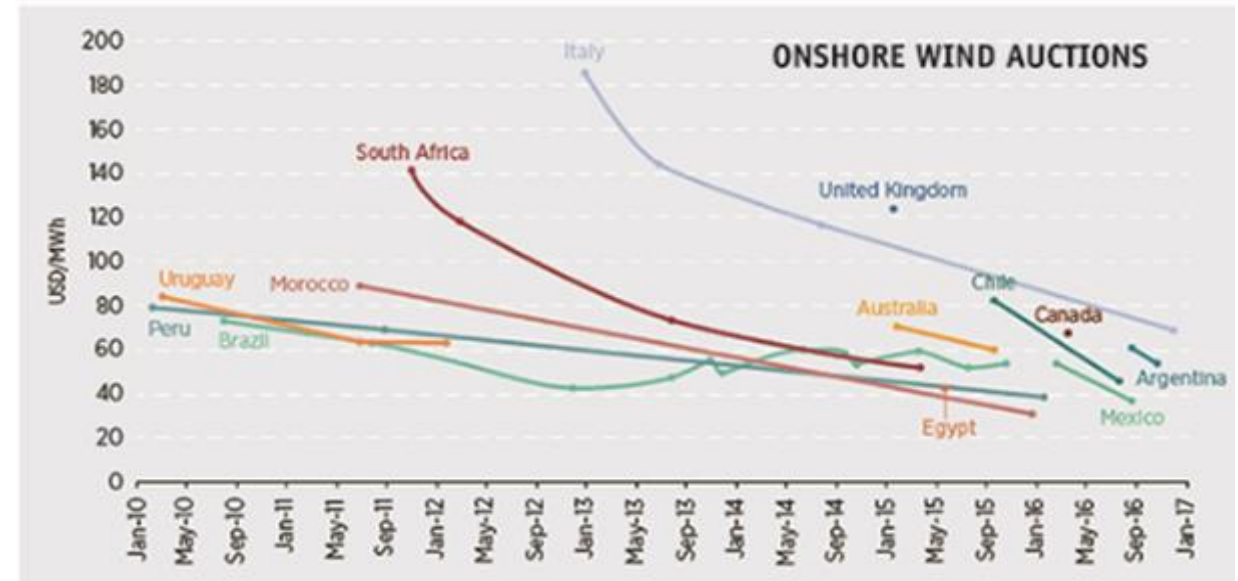
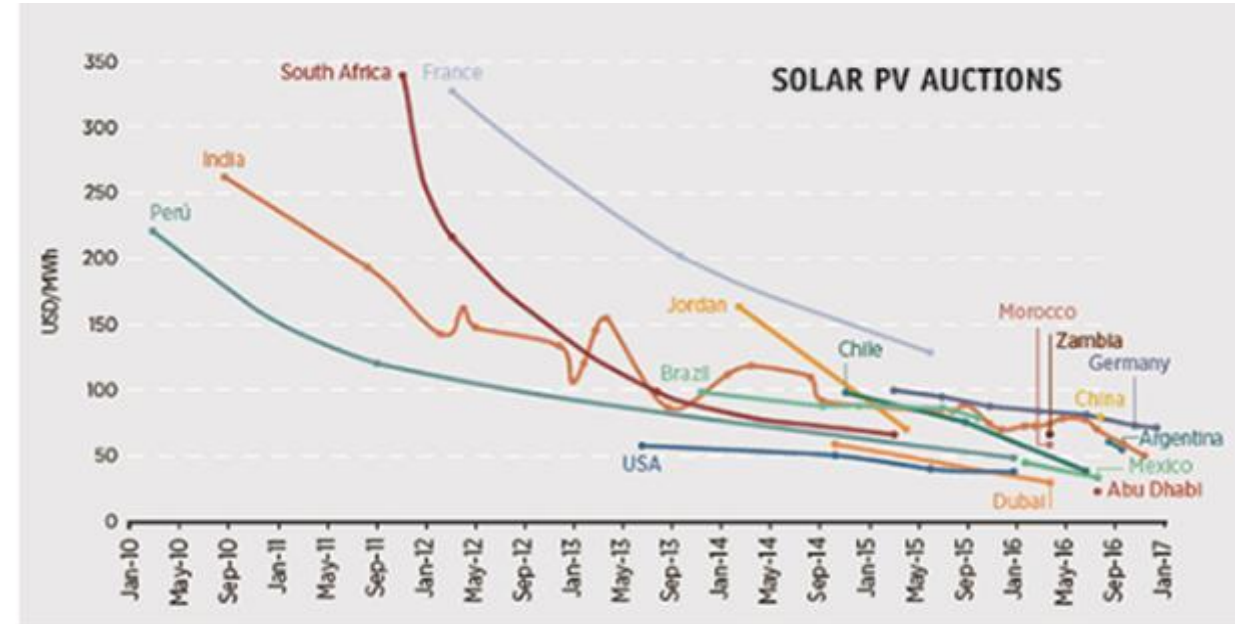

A. Καθεστώς Feed in Premium – Ανταγωνιστικές Διαδικασίες (2/3)

A. Καθεστώς Feed in Premium – Ανταγωνιστικές Διαδικασίες (3/3)

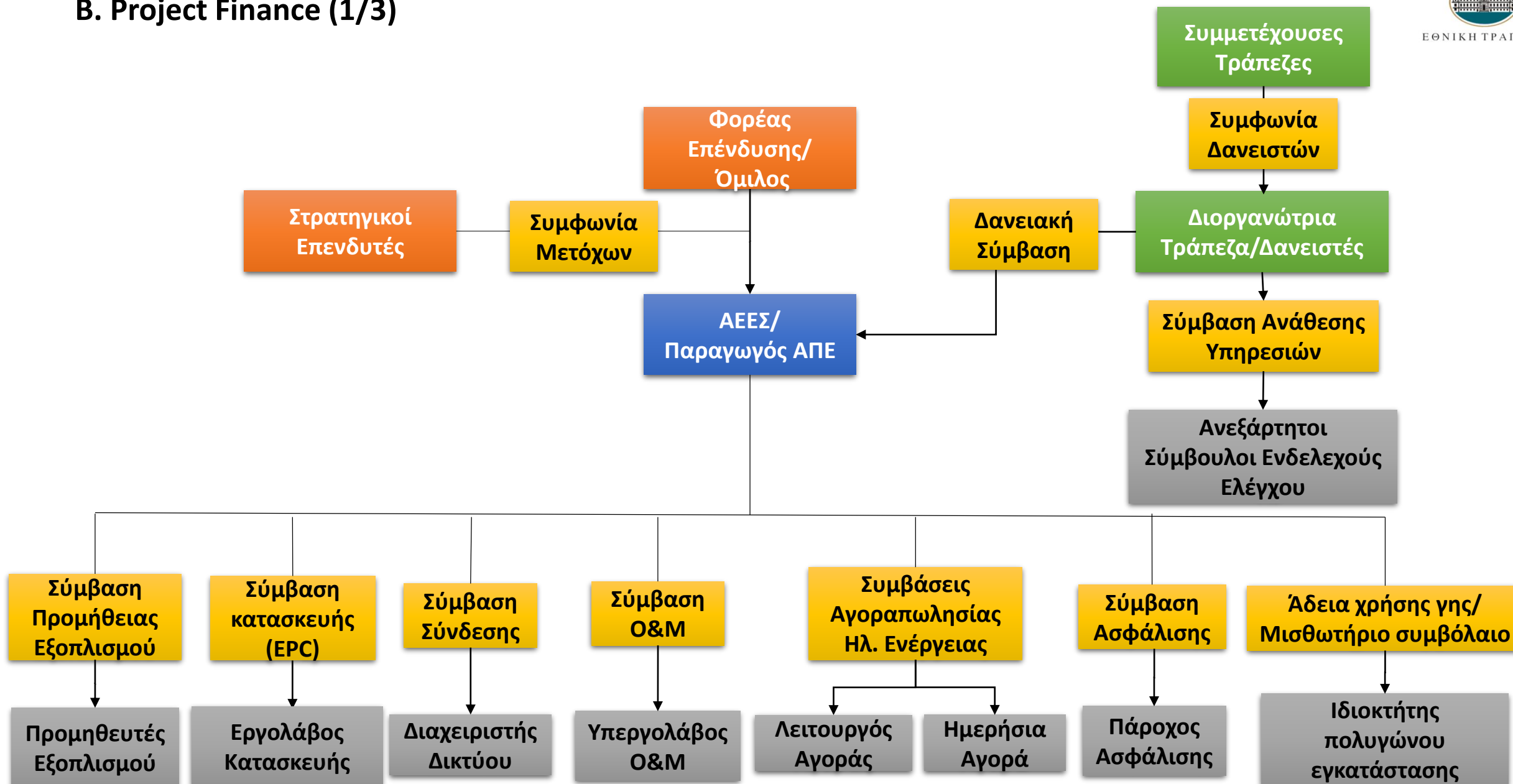
- Οι ανταγωνιστικές διαδικασίες αποτελούν ένα εργαλείο των κρατών για να:
  - μειώσουν το κόστος ενίσχυσης των ΑΠΕ και ΣΗΘΥΑ
  - προωθήσουν τον ανταγωνισμό και να διασφαλίσουν τη σταθερότητα της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας
  - αποκαλύψουν και προωθήσουν τις πραγματικά αποδοτικές και βιώσιμες επενδύσεις.
- **Ωστόσο:**
  - Αυξημένα χρηματοοικονομικά κόστη (απαιτήσεις E/E για τη συμμετοχή στις ανταγωνιστικές διαδικασίες)
  - Φαινόμενο overbidding
  - Ασυνεχής ανάπτυξη αγοράς («Stop-and-go cycles»)

B. Project Finance (1/3)

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

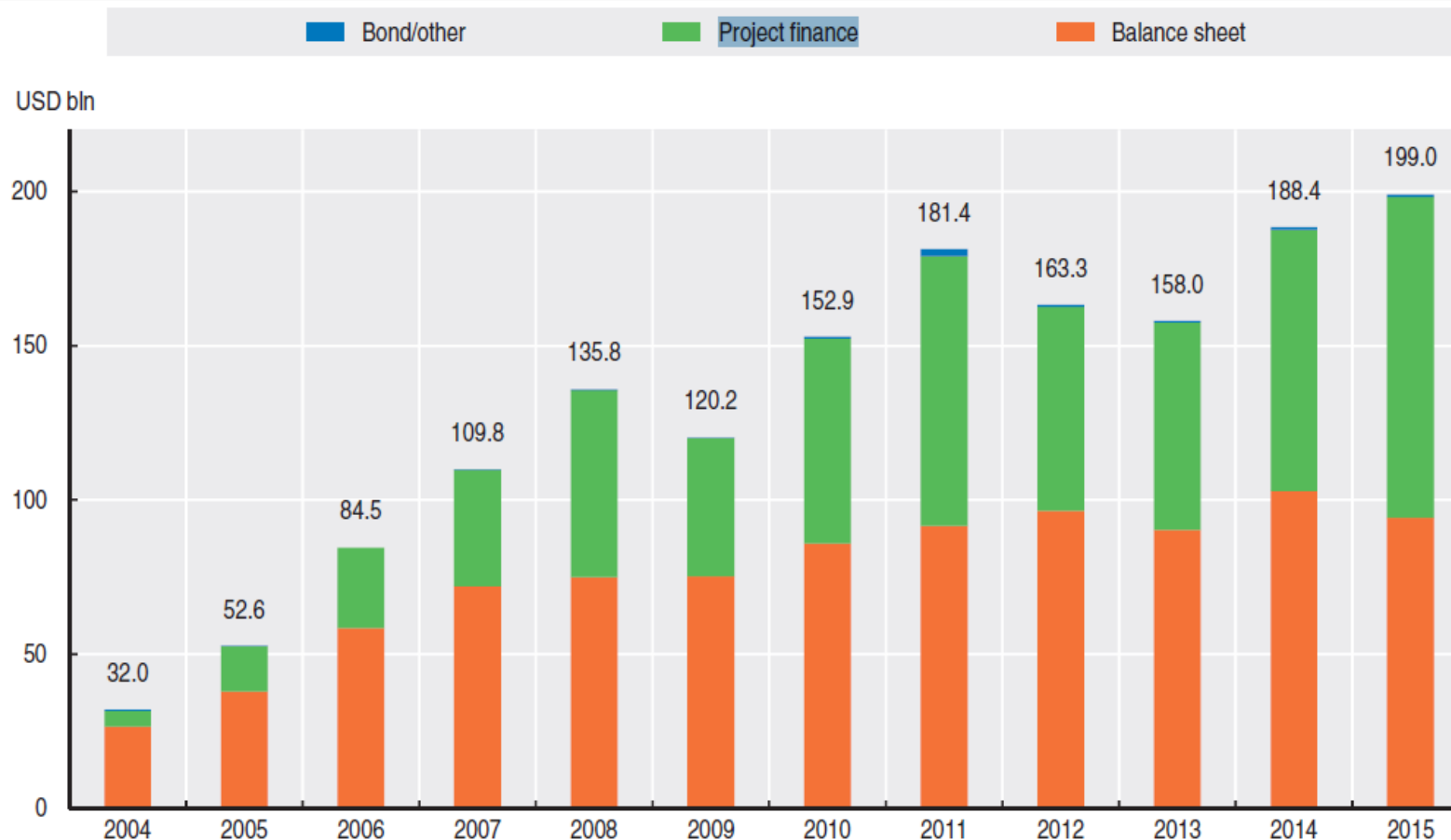

B. Project Finance (2/3)

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Η χρηματοδότηση των Έργων ΑΠΕ με τη τεχνική project finance διαφαίνεται να επικρατεί στην παγκόσμια αγορά και να καθιερώνεται ως η πλέον βέλτιστη πρακτική χρηματοδότησης, καθόσον η χορήγηση δανείων project finance στον κλάδο των ΑΠΕ αυξήθηκε από το **16%** που κατείχε το 2004, επί των συνολικών χορηγήσεων, σε **52%** το 2015.

Bloomberg New Energy Finance (BNEF) 2016

B. Project Finance (3/3)

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Κριτήρια Σύγκρισης	Corporate Finance	Project Finance
Εξασφαλίσεις	<ul style="list-style-type: none"> Με αναγωγή στους Μετόχους, σύμφωνα με τα περιουσιακά στοιχεία του Ομίλου/Μετόχων και αναλόγως της πιστοληπτικής τους ικανότητας (“on balance sheet”) 	<ul style="list-style-type: none"> Με βάση τις παραγόμενες ταμειακές ροές του Έργου και τα περιουσιακά στοιχεία της ΑΕΕΣ (“off balance sheet”) Περιορισμένη ή/και καθόλου αναγωγή στους Μετόχους
Χρηματοοικονομική αξιολόγηση	<ul style="list-style-type: none"> Οικονομική Ευρωστία φορέα/ομίλου βάση οικονομικών στοιχείων Αντικείμενο/ Κλάδο δραστηριοποίησης Ιστορικότητα συναλλαγών 	<ul style="list-style-type: none"> Υλοποίηση Χρηματοοικονομικού Μοντέλου από τους Δανειστές. Εξειδικευμένοι σύμβουλοι χρηματοδότησης των Δανειστών διενεργούν αναλύσεις ευαισθησίας και αποτιμούν την ικανότητα του Έργου να παράγει βιώσιμες ταμειακές ροές
Μόχλευση Κεφαλαίων	<ul style="list-style-type: none"> Εξαρτάται από τα οικονομικά στοιχεία της εταιρείας 	<ul style="list-style-type: none"> Υψηλή μόχλευση (60-70%)
Κατανομή Κινδύνων (risk allocation)	<ul style="list-style-type: none"> Χαμηλή - Μέτρια. Το Έργο είναι ευαίσθητο σε δυσμενείς μεταβολές των λοιπών δραστηριοτήτων του Ομίλου/Φορέα. 	<ul style="list-style-type: none"> Υψηλή. Ανεξάρτητη οντότητα (ΑΕΕΣ) από τις λοιπές δραστηριότητες του Ομίλου/Φορέα Η διενέργεια νομικού, τεχνικού, ασφαλιστικού, χρηματοοικονομικού ενδελεχούς ελέγχου (due diligence) αποκαλύπτουν ενδεχόμενους κινδύνους οι οποίοι μπορούν να θεραπευτούν/αντιμετωπιστούν μέσα από τη συμβατική δόμηση του Έργου
Διαχείριση Έργου - Management	<ul style="list-style-type: none"> Άμεσα συνδεδεμένη με τις λοιπές δραστηριότητες του Φορέα 	<ul style="list-style-type: none"> Ανεξάρτητη από τις λοιπές δραστηριότητες του Φορέα Το συμβατικό πλαίσιο του Έργου προσδιορίζει/περιχαρακώνει πλήρως το Έργο (“ring fenced project”)
Κόστος Χρηματοδότησης	<ul style="list-style-type: none"> Επιτόκια και προμήθειες αναλόγως της Πιστοληπτικής Ικανότητας του Φορέα 	<ul style="list-style-type: none"> Ανταγωνιστικά Επιτόκια Υψηλότερες προμήθειες λόγω της πολύπλοκης δομής των συναλλαγών και της διενέργειας ενδελεχούς ελέγχου.
Διάρκεια Δανείων	<ul style="list-style-type: none"> Συνήθως μεσοπρόθεσμης διάρκειας 	<ul style="list-style-type: none"> Συνήθως μακροπρόθεσμης διάρκειας

Β. Συνοπτικοί Όροι Χρηματοδότησης ενός ΑΠΕ

Έργο:	Κάθε ώριμο έργο ΑΠΕ (πλήρως αδειοδοτημένο) με υπογεγραμμένη σύμβαση αγοραπωλησίας ηλεκτρικής ενέργειας με Φορέα ΑΕΕΣ.
Ανεξάρτητοι Σύμβουλοι – Ενδελεχής Έλεγχος:	Νομικός, Τεχνικός, Ασφαλιστικός - Της αποδοχής των Δανειστών
Δάνεια	Κυρίως Δάνειο (Term Loan): 10-13 έτη/6μηνιαία αποπληρωμή
	Δάνειο ΦΠΑ : 4-5 έτη/ εκχώρηση απαιτήσεων ΦΠΑ ΕΔ/Εγγύηση Μετόχων
Λόγος Μόχλευσης (ΞΚ:ΙΚ):	60:40 – 70:30
Περίοδος Χάριτος:	18-24 μήνες από την ημερομηνία υπογραφής των Δανειακών Συμβάσεων.
Χρηματοοικονομικοί Δείκτες	Δείκτης Κάλυψης Δανειακών Υποχρεώσεων (DSCR) Δείκτης Κάλυψης Δανείου κατά τη διάρκειά του (LLCR)
Μηχανισμός Σάρωσης Μετρητών	Αναλόγως των τιμών των χρηματοοικονομικών δεικτών
Εξασφαλίσεις	Μεταξύ άλλων ενεχυρίαση λογαριασμών, πλασματικό ενέχυρο εξοπλισμού, εκχώρηση απαιτήσεων (π.χ. από συμβάσεις Έργου)

Γ. Ανταγωνιστικές Διαδικασίες - προκλήσεις

- Ανάγκη για **προσδιορισμένο** Χρονοδιάγραμμα προκηρύξεων
- Οι **προθεσμίες υλοποίησης** των επιλεγέντων έργων να προσδιορίζονται με βάση την υποβολή αιτήματος για σύναψη σύμβαση σύνδεσης ή να προβλέπεται παράταση για περιπτώσεις ανωτέρας βίας
- Αντιμετώπιση φαινομένων **overbidding**
- Επαναξιολόγηση της ωφέλειας των **κοινών ανταγωνιστικών διαδικασιών** (Φ/Β και Α/Π) – πρόσφατο παράδειγμα Γερμανίας

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Τομέας Ειδικών Πιστοδοτήσεων και Κοινοπρακτικών Δανείων

Κων/νος Βενετσάνος
Διευθυντής

ΤΕΛΟΣ
ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ